ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

การเตรียมวัตถุดิบ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การเตรียมมะนาว

1. การเตรียมมะนาว

1. ในการเตรียมมะนาวเพื่อทำการศึกษาจะใช้มะนาวพันธุ์แป้นจากสวนเทพหรรษา ต.ตะลุง อ.เมือง จ.ลพบุรี โดยทำการเก็บผลมะนาวที่มีอายุ 14-15 สัปดาห์ผลมะนาวจะต้องมีเปลือกสีเขียว เส้นผ่านศูนย์กลางของผลในแนวนอน 5-6 เซนติเมตร และในแนวตั้ง 4-5 เซนติเมตร

2. นำมะนาวที่เก็บได้มาล้างทำความสะอาดด้วยน้ำกรอง แล้งผึ่งลมให้แห้ง

3. ทำการแบ่งมะนาวออกเป็นกลุ่มคละเคล้ากัน กลุ่มละ 10 ผล (คิดเป็น 1 ตัวอย่าง)

4. นำมะนาวแต่ละกลุ่มไปวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพและสมบัติทางเคมี

ภาพ ก-1 มะนาวพันธ์แป้นผลสดอายุ 14-15 สัปดาห์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. การคั้นน้ำมะนาว

1. ในการคั้นน้ำมะนาวจะใช้ที่คั้นน้ำมะนาว แบบบีบกด (ภาพ ก-2) โดยจะใส่มะนาวลงไปครั้งละ 2 ผล และบีบกดเพียง 3 ครั้ง

2. มะนาวที่จะคั้นน้ำจะนำมาผ่าครึ่งลูก ทั้งที่ปอกเปลือกออกแล้ว และยังไม่ปอกเปลือก

3. ทำการคั้นน้ำมะนาวทั้ง 10 ผลรวมกันและถือเป็น 1 ตัวอย่าง

4. นำน้ำมะนาวที่คั้นได้ไปวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพและทางเคมี โดยวัดค่าต่างๆ 3 ครั้ง แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ยกเว้นปริมาณสารลิโมนินที่ วัดค่า 1 ครั้งต่อ 1 ตัวอย่าง

ภาพ ก-2 ที่คั้นน้ำมะนาว แบบบีบกด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. การปอกเปลือกมะนาว

1. มะนาวสด และมะนาวที่ผ่านการลวกที่จะต้องปอกเปลือก จะปอกด้วยมีดปอกผลไม้ชนิดบาง เพื่อลดการทำให้น้ำมะนาวแตกออกมา ปอกเปลือกสีเขียวออกจนหมด และลอกส่วนที่เป็นเยื่อขาว (albedo) ออกจนหมด จนได้ผลมะนาวดังภาพ ก-3

ภาพ ก-3 ผลมะนาวที่ปอกเปลือก

ภาพ ก-4 เปลือกมะนาว และเนื้อเยื่อสีขาว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. การลวกผลมะนาว

1.ในการลวกผลมะนาวจะลวกพร้อมกันทีละ1 ตัวอย่าง (10 ผล)โดยใส่ลงในอ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิที่ตั้งอุณหภูมิของน้ำให้ได้ตามที่ต้องการ และวัดอุณหภูมิน้ำด้วยเทอร์โมมิเตอร์เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของน้ำในอ่างควบคุม

2. ในการลวก ผลมะนาวจะต้องจมอยู่ใต้น้ำตลอดเวลาที่ลวกผลมะนาว โดยการใช้ตะแกรงโลหะกดครอบ ผลมะนาวไว้ตลอดเวลาการลวก

3.เมื่อครบกำหนดเวลาในการลวกผลมะนาวให้นำผลมะนาวออกมาแช่น้ำเย็น 0 องศาเซลเซียส ปริมาตรน้ำ 10 ลิตรทันที เป็นเวลา 10 นาที แล้วนำมาห่อด้วยกระดาษทิชชูอย่างหนาเพื่อซับน้ำ แล้วนำผลมะนาวมาตากลมจนแห้งอีก 10 นาที แล้วนำไปปอกเปลือก หรือนำไปคั้นน้ำต่อไป

4. น้ำร้อนที่ใช้ลวกมะนาวจะเปลี่ยนทุกครั้งที่มีการลวกผลมะนาวตัวอย่างใหม่

5. ที่อุณหภูมิ 100 องสาเซลเซียสใช้การต้มน้ำจนเดือดในหม้อขนาดบรรจุ 15 ลิตร แทนการใช้อ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5. ผลมะนาวที่ผ่านการลวกที่อุณหภูมิและเวลาต่างกัน

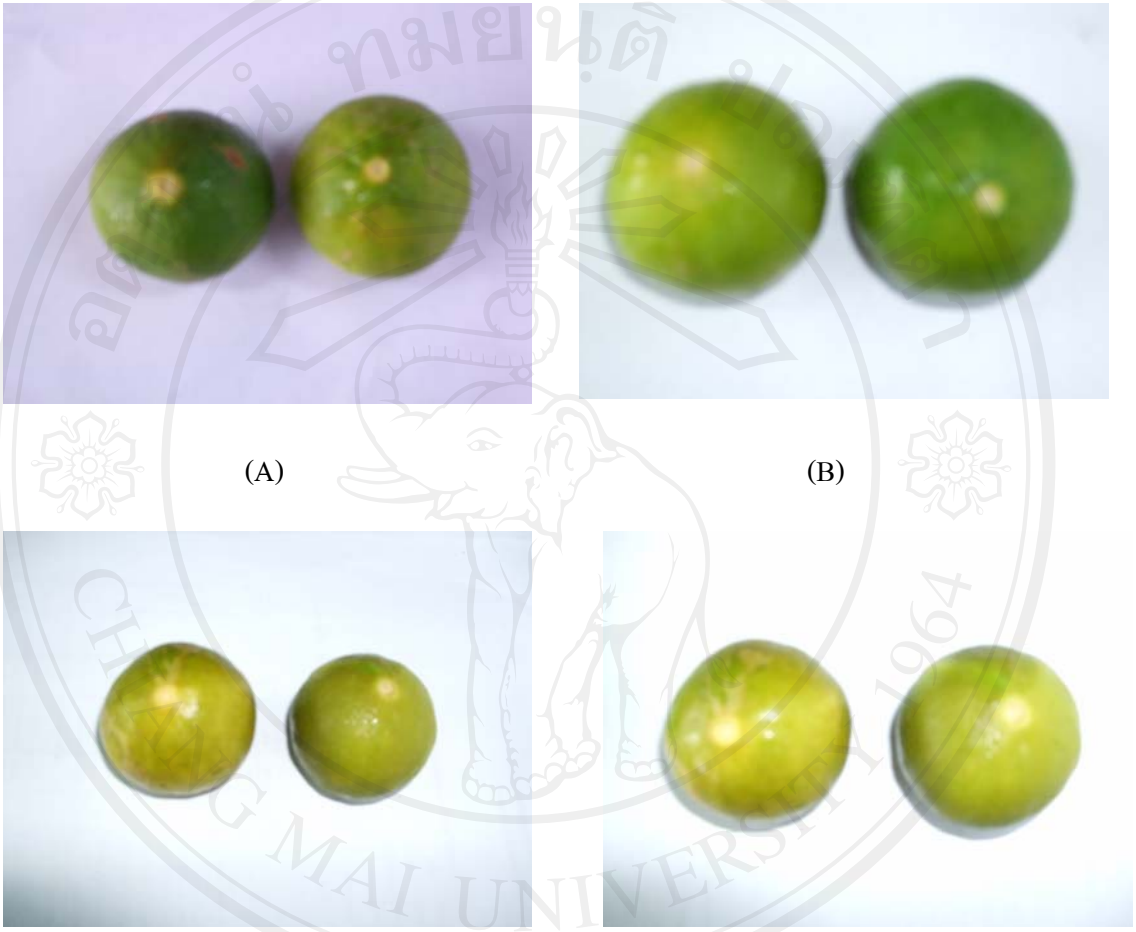

(A) (B)

(C) (D)

ภาพ ก-5 ผลมะนาวที่ผ่านการลวกที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส
(A) เวลา 1 นาที (B) เวลา 2 นาที
(C) เวลา 3 นาที (D) เวลา 5 นาที

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(A)

(B)

(C)

(D)

ภาพ ก-6 ผลมะนาวที่ผ่านการลวกที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส

(A) เวลา 1 นาที (B) เวลา 2 นาที

(C) เวลา 3 นาที (D) เวลา 5 นาที

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(A) (B)

(C) (D)

ภาพ ก-7 ผลมะนาวที่ผ่านการลวกที่อุณหภูมิ 90 องศาเซลเซียส

(A) เวลา 1 นาที (B) เวลา 2 นาที

(C) เวลา 3 นาที (D) เวลา 5 นาที

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(A)

(B)

(C)

(D)

ภาพ ก-8 ผลมะนาวที่ผ่านการลวกที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส

(A) เวลา 1 นาที (B) เวลา 2 นาที

(C) เวลา 3 นาที (D) เวลา 5 นาที

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพและทางเคมี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การวิเคราะห์คุณภาพทางกายภาพ

การวัดสีระบบ CIE (CIE color system)

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องวัดสี Minolta chroma meter รุ่น CR-300 ค่าที่ทำการวัดประกอบด้วย

ค่า L (Lightness) คือค่าความสว่าง เมื่อมีค่าใกล้ 100 แสดงว่าวัตถุมีสีขาว และเมื่อเข้าใกล้ 0 แสดงว่าวัตถุมีสีดำ

ค่า a* (Redness/Greeness) คือค่าสีแดง และสีเขียว เมื่อเป็นบวกแสดงว่าวัตถุมีสีแดงและเมื่อเป็นลบแสดงว่าวัตถุมีสีเขียว

ค่า b* (Yellowness/Blueness) คือค่าสีเหลือง และสีน้ำเงิน เมื่อเป็นบวกแสดงว่าวัตถุมีสีเหลือง และเมื่อเป็นลบแสดงว่าวัตถุมีสีน้ำเงิน

วิธีการวัด

1.ก่อนทำการวัดสีทุกครั้งต้องทำการปรับมาตรฐานเครื่อง (Calibration) โดยการวางหัววัดทาบบนผิวหน้าของแผ่น Calibrate สีขาว กดปุ่ม measure ให้เครื่องวัดสี เครื่องวัดสีจะบันทึกข้อมูลของค่าสีขาวของแผ่น Calibrate ไว้

2.ทำการวัดสีตัวอย่างผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำผึ้งผสมมะนาวเสริมเกสรผึ้ง โดยนำตัวอย่างน้ำมะนาวมา 20 มิลลิลิตร ใส่ลงในถ้วยพลาสติกขนาดเล็ก ทำการวัด 3 ครั้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การวิเคราะห์คุณภาพทางเคมี

1.การตรวจวัดปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด (Total soluble solid: °Brix)

เครื่องมือที่ใช้วัด

-เครื่องวัดปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด (Hand refractometer) ของบริษัท JAPAR TECHCENTER Pocket Refractometer; PAL-α , ATAGO, Japan ที่สามารถวัดปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมดในช่วง 0-85 ºBrix

วิธีการวัด

- เปิดเครื่องไว้ล่วงหน้า 5 นาทีเพื่อทำการ warm เครื่อง

- หยดน้ำกลั่นลงไป 5 หยดที่บริเวณใส่ตัวอย่าง กดปุ่ม ZERO เพื่อปรับค่าการหักเหของแสงให้เป็น 0

- เช็ดน้ำกลั่นออกให้หมด และช่องใส่ตัวอย่างแห้งและสะอาด

- ใส่ตัวอย่างน้ำมะนาวลงไป 5 หยด แล้วกดปุ่ม start เพื่อวัดค่าการหักเหของแสง ล้างช่องใส่ตัวอย่างด้วยน้ำกลั่นและเช็ดให้แห้งด้วยกระดาษทิชชู ทำการวัดตัวอย่างต่อได้ โดยไม่ต้องปรับค่า 0 (ยกเว้นกรณี ปิดแล้วเปิดเครื่องใหม่ ทุกครั้งต้องปรับค่า 0)

2. การหาปริมาณกรดทั้งหมด (Total tritratable acid) ตามวิธีของ AOAC, 2000

วิธีวิเคราะห์

ปิเปตน้ำมะนาวมา 5 มิลลิลิตรปรับปริมาตรเป็น 50 มิลลิลิตรด้วยน้ำกลั่นและหยดสารละลายฟีนอฟธาลีน 3 หยด แล้วจึงนำไปไตเตรทกับสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ที่ทราบความเข้มข้นที่แน่นอน (โดยการทำ standardization กับสารละลายโพแทสเซียมไฮโดรเจนพาทเลท) จนสังเกตเห็นจุดยุติเป็นสีชมพูอ่อน บันทึกปริมาณของสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ที่ใช้ จากนั้นคำนวณหา ปริมาณกรดทั้งหมดในรูปของกรดซิตริก ดังนี้

การคำนวณปริมาณกรด (mg/ml) = $\frac{A}{B} \times \frac{C}{1000} \times 64.04$

A = ความเข้มข้นของ NaOH (N)

B = ปริมาตรตัวอย่างที่ใช้ (ml)

C = ปริมาตร NaOH ที่ใช้ (ml)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. การตรวจวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ตามวิธีของ AOAC, 2000

เครื่องมือที่ใช้วัด

-เครื่อง pH meter; Sartorius: PB10, Germany

วิธีการวัด

1.ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่อง pH meter ก่อนใช้ทุกครั้งด้วยสารละลายบัพเฟอร์ พีเอช 7 และ 4

2.นำตัวอย่างน้ำมะนาวเทใส่ลงในบีกเกอร์ขนาด 50 มิลลิลิตร ปริมาณ 20 มิลลิลิตร

3.ทำการวัดพีเอช โดยใช้ electrode ของ pH meter จุ่มลงไป อ่านค่าพีเอชจากจอ monitor

4.ทำการวัด 3 ครั้ง โดยควบคุมอุณหภูมิห้องที่ 25±2 องศาเซลเซียส

4. ปริมาณวิตามินซี ใช้วิธีการไตเตรตโดยตรงด้วยสารละลายไอโอดีน (AOAC, 2000)

สารเคมี

- สารละลายไอโอดีนมาตรฐาน 0.1 N เตรียมโดยละลาย I_2 12.69 กรัม และ 19.52 กรัมของ KI ในบีกเกอร์ด้วยน้ำกลั่นปริมาตร 100 มิลลิลิตร แล้วปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นจนมีปริมาตร 1 ลิตร เก็บสารละลายที่ได้ในขวดสีชาไว้ 2 วันเพื่อให้ I_2 ละลายจนหมดและคงตัว จากนั้นนำมาหาความเข้มข้นที่แน่นอนด้วยการไตเตรตกับ 0.1 N ของ As_2O_3 ใช้น้ำแป้งเป็นอินดิเคเตอร์จุดยุติสารละลายเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน คำนวณหาความเข้มข้นของสารละลายไอโอดีนมาตรฐานโดย

ความเข้มข้นของสารละลายไอโอดีนมาตรฐาน $= \frac{A}{B} \times C$

A = ปริมาตรของ As_2O_3 (ml)

B = ปริมาตรของ I_2 (ml)

C = ความเข้มข้นของ As_2O_3 (N)

- สารละลายน้ำแป้ง 1% เตรียมโดยละลายแป้งมันสำปะหลัง 10 กรัมในน้ำกลั่น 100 มิลลิลิตร ให้ความร้อนจนละลายหมดได้สารละลายที่ใส ปรับปริมาตรด้วยน้ำกลั่นจนมีปริมาตรเป็น 1 ลิตร

- Starch-acid solution เตรียมโดยนำสารละลายแป้ง 1% 17 มิลลิลิตร เติมลงในน้ำกลั่น 977 มิลลิลิตร เติมกรดซัลฟูริกเข้มข้น (H_2SO_4) 19 มิลลิลิตร ปรับปริมาตรสุดท้ายให้เป็น1ลิตรด้วยน้ำกลั่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

วิธีการวิเคราะห์

1. เติมน้ำมะนาว 25 มิลิลิตรลงใน 35 มิลลิลิตร Starch-acid solution ในบีกเกอร์ขนาด 150 มิลลิลิตร

2.วางบีกเกอร์ลงบนเครื่องคนสารอัตโนมัติใส่แท่งแม่เหล็กลงในบีกเกอร์เพื่อคนสารตลอดเวลาในการไตเตรต

3. ไตเตรตด้วยสารละลายมาตรฐาน I_2 จนสารละลายเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน

4. คำนวณหาปริมาณวิตามินซีโดย

$$\text{ปริมาณวิตามินซี (mg/1ooml)} = \frac{A}{B} \times C \times 8806$$

A = ปริมาตรของสารละลายมาตรฐาน I_2 ที่ใช้ไตเตรต (ml)

B = ปริมาตรของน้ำมะนาว (ml)

C = ความเข้มข้นที่แน่นอนของสารละลายมาตรฐาน I_2 (N)

5. **การวิเคราะห์ปริมาณสารลิโมนินในเปลือกมะนาว และในน้ำมะนาวใช้วิธีของ Shaw and Wilson** (Guiwen C , 2005) ใช้เครื่อง HPLC ใช้ระบบ reverse phase

สภาวะในการวิเคราะห์

- column Microsorb C_{18} ขนาด 150mm x 4.6 mm อนุภาคที่บรรจุใน column ขนาด 5 μm
- C_{18} Guard column ขนาด 30 mm x 2 mm อนุภาคที่บรรจุใน column ขนาด 5 μm
- Detector UV-visible ใช้ความยาวคลื่น 210 นาโนเมตร
- Flow rate 1.5 มิลลิลิตร/นาที
- Runtime 25 นาที
- Retention time 23.00-24.00 นาที
- Mobile phase ประกอบด้วย น้ำ 67.5% โดยปริมาตร, acetoniteile 17.5% โดยปริมาตร และ tetrahydrofuran 15% โดยปริมาตร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารเคมี

- Mobile phase เตรียมจากการผสม 675 มิลลิลิตรน้ำกลั่น (HPLC grade) 175 มิลลิลิตรของ Acetonitrile (HPLC grade) และ 150 มิลลิลิตรของ Tetrahydrofuran กรองสารละลายผสมที่ได้ผ่าน 0.45 μm Nylon filter เก็บใส่ขวดสีชาเป็นเวลา 2-3 วันเพื่อให้สารละลายเกิดการสมดุลของการละลาย

- สารละลายมาตรฐานลิโมนิน เตรียมสารลิโมนินมาตรฐาน 500 ppm โดยการละลายสารลิโมนิน (HPLC grade) 50 มิลลิกรัม ใน 2 มิลลิลิตร ของ acetonitrile แล้วปรับปริมาตรให้เป็น 100 มิลลิลิตรด้วยเมทานอล (HPLC grade) จนมีปริมาตร100 มิลลิลิตร จากนั้นนำมาเจือจางให้ได้สารละลายลิโมนินที่มีความเข้มข้น 250 150 100 และ 50 ppm ด้วยสารละลาย mobile phase

วิธีการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์ปริมาณสารลิโมนินในน้ำมะนาว

-นำน้ำมะนาว 10 ที่จะวิเคราะห์ปริมาตร 10 มิลลิลิตร มาทำการปั่นเหวี่ยงด้วยความเร็วรอบ 2500 รอบต่อนาที ควบคุมอุณหภูมิระหว่างการปั่นเหวี่ยงที่ 10 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10 นาที

-ทำการเตรียม C_{18}- seppack cartridge โดยปั๊ม 5 มิลลิลิตรของ acetoniteile ผ่านC_{18}- seppack cartridge แล้วตามด้วยน้ำกลั่นอีก 5 มิลลิลิตร

-ดูดน้ำมะนาวส่วนใส 5 มิลลิลิตรใส่ลงใน C_{18}- seppack cartridge ทำการปั๊มให้น้ำมะนาวผ่าน C_{18}- seppack cartridge ลงไปอย่างช้าๆ

-ล้าง C_{18}- seppack cartridge ด้วยการปั๊มน้ำกลั่น 5 มิลลิลิตรผ่านลงไปช้าๆ

-ชะสารลิโมนินออกจาก C_{18}- seppack cartridge ด้วย 2.5 มิลลิลิตร acetoniteile อย่างช้าๆ นำสารที่ได้ไปกรองผ่าน 0.45 μm Nylon filter เก็บใส่ขวดสีชา

-ทำการฉีดสารที่ได้ 10 μl ในสภาวะที่กำหนด นำพื้นที่ใต้กราฟที่ได้ไปคำนวณเทียบหาปริมาณสารลิโมนินกับกราฟมาตรฐานสารละลายลิโมนิน

2. การวิเคราะห์ปริมาณสารลิโมนินในเปลือกมะนาว

- นำเปลือกมะนาวที่จะทำการวิเคราะห์มา 1 กรัม บดให้ละเอียดด้วยครกบดสาร
- สกัดสารลิโมนินด้วย acetoniteile ปริมาตร 5 มิลลิลิตรเป็นเวลา 6 ชั่วโมงแล้วนำไปกรองด้วยกระดาษกรอง ล้างเปลือกมะนาวด้วย acetoniteile 5 มิลลิลิตร
- นำสารละลายที่กรองได้ใส่หลอดทดลองไประเหยในอ่างน้ำร้อนอุณหภูมิ 65 องศาเซลเซียสจนแห้ง
- ละลายของแข็งที่ได้ด้วย mobile phase ให้มีปริมาตร 2.5 มิลลิลิตร กรองผ่าน 0.45 μm

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Nylon filter เก็บใส่ขวดสีชา

- ทำการฉีดสารที่ได้ 10 µl ในสภาวะที่กำหนด นำพื้นที่ใต้กราฟที่ได้ไปคำนวณเทียบหาปริมาณสารลิโมนินกับกราฟมาตรฐานสารละลายลิโมนิน

ข้อมูลผลการทำกราฟมาตรฐานสารละลายลิโมนิน

ตาราง ข-1 การทำกราฟมาตรฐานสารละลายลิโมนิน

ความเข้มข้นสารลิโมนิน (ppm)	พื้นที่ใต้กราฟ
50	423640
100	989870
150	1411790
250	2240190
500	4589470

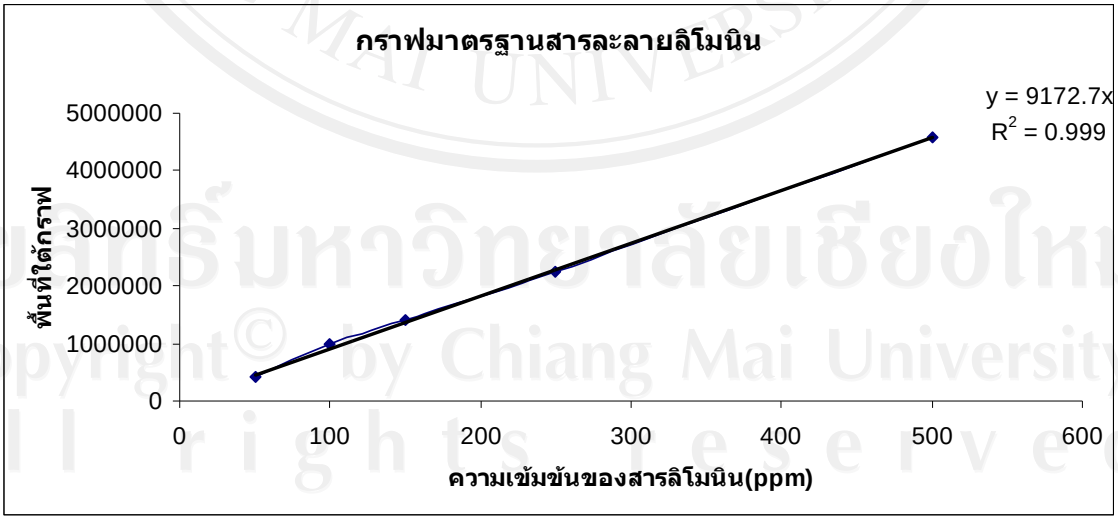

ภาพ ข-1 กราฟมาตรฐานสารละลายลิโมนิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

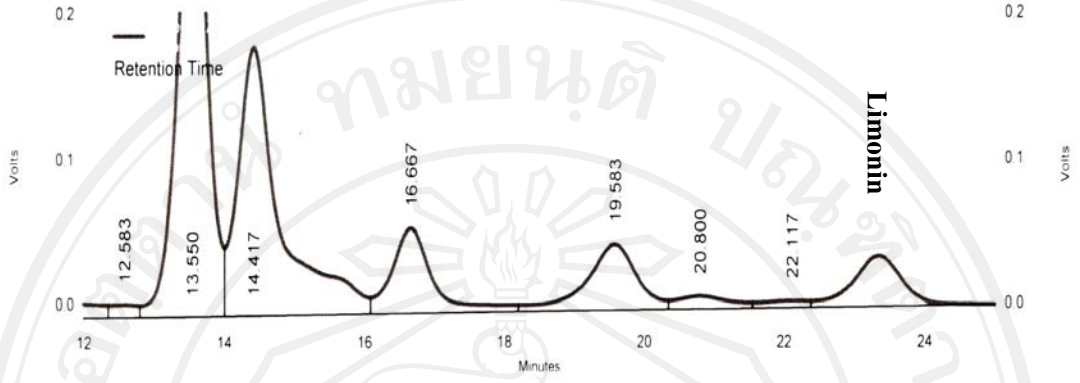

ภาพ ข-2 ตัวอย่างpeak จากการฉีดสารตัวอย่างที่สกัดได้จากเปลือกมะนาว

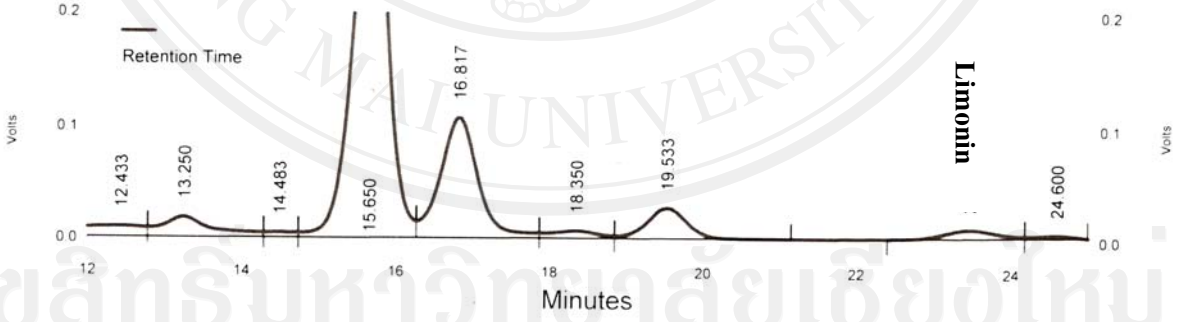

ภาพ ข-3 ตัวอย่างpeak จากการฉีดตัวอย่างที่สกัดได้จากน้ำมะนาว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค-1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของน้ำหนักผลมะนาว น้ำหนักเปลือก และปริมาณน้ำมะนาวที่คั้นได้

SOURCE		weight	peel	juice
Weight	Sig. (2-tailed)	.	0.220*	0.896*
	N	10	10	10
Peel	Sig. (2-tailed)	0.220*	.	0.491*
	N	10	10	10
Juice	Sig. (2-tailed)	0.896*	0.491*	.
	N	10	10	10

Weight หมายถึง น้ำหนักผลมะนาวสด (กรัม)

Peel หมายถึง น้ำหนักเปลือกมะนาวสดที่ปลอกได้ (กรัม)

Juice หมายถึง น้ำหนักน้ำมะนาวที่คั้นได้ด้วยเครื่องคั้นมะนาว (กรัม)

หมายเหตุ * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค-2 ตารางแสดงผลวิเคราะห์ทางสถิติ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสมบัติทางกายภาพและสมบัติทางเคมี ของน้ำมะนาวสดที่คั้นได้ เปรียบเทียบระหว่างไม่ปอกเปลือกผล กับปอกเปลือกผลก่อนคั้นน้ำ

สมบัติทางกายภาพ / เคมี	df	MD	Sig.
ค่าความเป็นกรด-ด่าง	28	0.0220	0.464ns
ปริมาณของแข็งที่ละลายได้ (°Brix)	28	-.3333	0.000*
ปริมาณกรดทั้งหมดคำนวณในรูปของกรดซิตริก (ร้อยละ)	28	0.7367	0.026*
วิตามินซี (mg/100 ml)	28	1.7380	0.183ns
ค่าสี			
L	28	13.5753	0.000*
a*	28	-1.6733	0.100ns
b*	28	4.5067	0.001*

ns ข้อมูลไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P > 0.05$)

* ข้อมูลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค-3 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณสารลิโมนินในเปลือกมะนาวเมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	261476.086	0.000*
เวลา	3	13403.998	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	11985.699	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค-4 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณสารลิโมนินในน้ำมะนาวที่ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	10169.148	0.000*
เวลา	3	1834.921	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	4713.274	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค-5 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณสารลิโมนินในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำเมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	139102.681	0.000*
เวลา	3	5321.056	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	9106.624	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค-6 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณวิตามินซีในน้ำมะนาวที่ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิและเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	112.824	0.000*
เวลา	3	51.424	0.001*
อุณหภูมิ*เวลา	9	34.169	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค-7 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณวิตามินซีในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	98.683	0.000*
เวลา	3	67.450	0.001*
อุณหภูมิ*เวลา	9	53.171	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 8 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณกรดทั้งหมดคำนวณในรูปกรดซิตริกในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	112.88	0.000*
เวลา	3	4.091	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	1.480	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค- 9 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณกรดทั้งหมดคำนวณในรูปกรดซิตริกในน้ำมะนาวที่ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	101.148	0.000*
เวลา	3	2.289	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	1.003	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 10 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าความเป็น กรด-ด่างในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	0.847	0.000*
เวลา	3	0.168	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	0.018	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 11 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าความเป็น กรด-ด่างในน้ำมะนาวที่ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	0.277	0.000*
เวลา	3	0.188	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	0.036	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค- 12 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณของแข็งที่ละลายได้ในน้ำมะนาวที่ปอกเปลือกก่อน คั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	0.939	0.040*
เวลา	3	0.984	0.033*
อุณหภูมิ*เวลา	9	0.856	0.008*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 13 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบปริมาณของแข็งที่ละลายได้ ในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อน คั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	1.560	0.000*
เวลา	3	2.093	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	0.637	0.000*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 14 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าสี L ในน้ำมะนาวที่ ปอกเปลือกก่อน คั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	48.442	0.119
เวลา	3	555.675	0.000*
อุณหภูมิ*เวลา	9	59.811	0.012*

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค- 15 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าสี L ในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อน คั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	33.882	0.143
เวลา	3	53.849	0.036*
อุณหภูมิ*เวลา	9	32.246	0.082

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 16 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าสี a* ในน้ำมะนาวที่ ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	1.052	0.816
เวลา	3	1.108	0.805
อุณหภูมิ*เวลา	9	0.337	1.000

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 17 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าสี a* ในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อน คั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิและเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	83.759	0.000*
เวลา	3	6.538	0.095
อุณหภูมิ*เวลา	9	2.654	0.552

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง ค- 18 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าสี b* ในน้ำมะนาวที่ ปอกเปลือกก่อนคั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	293.843	0.000*
เวลา	3	55.624	0.021*
อุณหภูมิ*เวลา	9	20.039	0.300

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ตาราง ค- 19 การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนเปรียบเทียบค่าสี b* ในน้ำมะนาวที่ไม่ได้ปอกเปลือกก่อน คั้นน้ำ เมื่อทำการลวกผลมะนาวที่อุณหภูมิ และเวลาต่างกัน

SOV	df	MS	Sig.
อุณหภูมิ	3	359.837	0.000*
เวลา	3	50.445	0.015*
อุณหภูมิ*เวลา	9	7.738	0.839

* หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ		นายธรรมรัตน์ รุ่งสังข์
วัน เดือน ปี เกิด		1 พฤษภาคม พ.ศ.2516
ประวัติการศึกษา	2533	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จ.ลพบุรี
	2536	สำเร็จการศึกษอนุปริญญาเคมีปฏิบัติ สถาบันราชภัฏเทพสตรี จ.ลพบุรี
	2543	สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved